

ВПЛИВ ЛАЗЕРНОГО ОПРОМІНЕННЯ НА ПОКАЗНИКИ КРОВІ ХВОРИХ НА ДИСПЕПСІЮ І БРОНХОПНЕВМОНІЮ ТЕЛЯТ

С. І. Голопура, О. О. Скиба, О. М. Якимчук, А. Х. М. Дастжерді, Т. Р. Клочко

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут»

У статті викладені результати дослідів впливу інтегрованого електромагнітного випромінювання на організм хворих на диспепсію і бронхопневмонію телят.

Ключові слова: ІНТЕГРОВАНЕ ЕЛЕКТРОМАГНІТНЕ ОПРОМІНЕННЯ, ЛАЗЕРОТЕРАПІЯ, БАТ

Згідно з теорією біоенергетики лазерне випромінювання включається в загальну «біоенергетичну структуру» організму, так як має подібні із біологічною енергією енергетичні параметри [8]. Лазерна акупунктура впливає на різні багаторівневі рефлекторні та нейрогуморальні реакції організму, внаслідок чого стимулюється синтез гормонів, покращується циркуляція крові і лімфи в тканинах тощо [3–5].

Відомо, що лазерні промені активно впливають на сполучну тканину, особливо кров і лімфу. Це різко підвищує імунний статус і мобілізує захисні резерви організму. Доведено позитивний вплив лазера на мікроциркуляцію крові, особливо в місцях запалення, при одночасному ущільненні стінок судин і зменшенні їх проникності [6]. При лазерному опроміненні підвищується об'ємна доля мікросудин і покращується якість еритроцитів [7]. Лазерні промені зменшують біль, діють десенсибілізуюче, а також чинять протизапальну дію. Під дією лазерних променів змінюються електронні характеристики біологічно активних точок (БАТ), упорядковується рух іонів, у результаті чого посилюється щільність і рухливість носіїв струму в БАТ за рахунок клітинних і міжклітинних потенціалів [6].

Мета роботи — дослідити вплив інтегрованого електромагнітного випромінювання на організм хворих на диспепсію і бронхопневмонію телят.

Матеріали і методи

Дослідження проводились в НДГ «Великоснітинське ім. О. В. Музиченка» Національного університету біоресурсів і природокористування України на новонароджених телятах і телятах віком 2–3 місяці. Тварини контрольної групи (контроль) були клінічно здоровими і вони не опромінювалися лазером. Хворі на диспепсію новонароджені телята першої дослідної групи (дослід 1) опромінювалися червоним лазером, телята другої дослідної групи (дослід 2) — зеленим лазером, телята третьої дослідної групи (дослід 3) — червоним і зеленим лазером. Четверта група тварин (дослід 4) була сформована з хворих на бронхопневмонію телят 2–3-місячного віку. Їх опромінювали червоним і зеленим лазером. Опромінення здійснювали в трьох загальнозміцнюючих біологічно активних точках, протягом трьох хвилин, низькоенергетичним електромагнітним випромінюванням оптичного діапазону когерентним, з довжиною хвилі 0,65 мкм і некогерентним, з довжиною хвилі 0,51 мкм, і загальною частотою модуляції 10 Гц.

Результати й обговорення

Після чотирьох опромінь тварин лазером з інтервалом у три доби, у крові тварин усіх дослідних груп встановлено вірогідне підвищення вмісту гемоглобіну: у телят першої групи — на 37 % у порівнянні з даними на початку досліді і на 15 % у порівнянні з цим показником у телят контрольної групи; у телят другої групи — на 14 і 16,6 %, відповідно; у телят третьої групи — на 19,7 і 22,7 %, відповідно; у телят четвертої групи — на 15,8 і 16,6 %, відповідно (табл. 1).

Під час розвитку патологічного процесу в місці запалення накопичуються недоокиснені продукти, які є токсичними для організму. Вплив лазера через БАТ, незалежно від захворювання, сприяє підвищенню вмісту гемоглобіну в крові. Завдяки цьому кисень транспортується до органів і тканин, де його недостатньо, впливає на окиснення токсинів та їх знешкодження в організмі, що в подальшому сприяє одужанню тварин.

У крові телят першої, другої і третьої дослідних груп на початку встановлено зменшення кількості еритроцитів у порівнянні з даними на початку дослідження на 27,0, 7,1 і 7,9 %, відповідно (табл. 1). Це можна пояснити згущенням крові внаслідок дегідратації організму хворих на диспепсію тварин.

Таблиця 1

Показники крові телят до та після впливу на їх організм інтегрованого лазерного випромінювання, (n=4)

Показники		Гемоглобін, г/л	Еритроцити, Т/л	Лейкоцити, Г/л	Паличко-ядерні, %	Сегменто-ядерні, %	Моноцити, %	Лімфоцити, %
Дослід 1	до опромінення	92,5±9,04	7,7±0,8	9,3±1,7	6,0±1,92	34,0±2,89	4,0±0,48	54,0±3,9
	після опромінення	126,7**±3,21	5,63*±0,3	9,05±0,4	8,0±5,7	16,0**±2,89	6,0±0	72,0**±1,4
Дослід 2	до опромінення	112,3±1,72	5,9±1,1	13,4±6,2	9,3±2,25	28,7±0,64	4,7±1,6	56,0±2,9
	після опромінення	128,3*±6,06	5,5±0,9	9,8±0,6	8,0±4,8	29,0±8,7	4,7±1,6	57,7±13,2
Дослід 3	до опромінення	108,3±4,02	6,32±0,8	10,2±0,8	11,7±2,25	30,0±6,8	12,0±2,9	44,0±2,9
	після опромінення	135,0*±7,23	5,85±0,8	9,4±0,8	5,7±2,25	22,0±2,9	10,0±2,9	62,0**±2,9
Дослід 4	до опромінення	108,0±2,9	5,18±0,6	7,3±0,8	6,7±1,6	32,7±3,05	2,0±0	56,3±2,7
	після опромінення	128,3*±6,4	6,7*±0	11,95**±1,1	10,0±4,3	25,0±9,4	5,0**±0,7	59,5±14,1
Контроль	до опромінення	110,0±1,2	7,25±0,12	6,3±0,2	6,0±0,5	28,0±1,92	4,0±0	48,0±0,5
	після опромінення	110,0±1,7	6,95±0,14	9,65±0,3	7,0±0,5	21,3±2,57	4,0±0	50,6±0,6

Примітка: p < 0,05 — *, p < 0,01 — **, p < 0,001 — ***

Після чотирьох опромінь тварин лазером клінічних симптомів диспепсії у них не спостерігалось, рівень дегідратації знижувався, а вміст рідкої частини крові збільшувався. У крові тварин четвертої дослідної групи після застосування лазерного опромінення кількість еритроцитів збільшилася в 1,3 раза, у порівнянні з показниками на початку дослідження, що свідчить про стимулювальний вплив лазера на еритроцитопоез.

При підрахунку кількості лейкоцитів у крові телят, хворих на диспепсію, до застосування лазерного опромінення було встановлено аналогічну еритроцитам тенденцію змін, що також пояснюється ступенем дегідратації організму хворих телят. Кількість лейкоцитів у крові тварин четвертої дослідної групи після впливу лазера на БАТ збільшилась на 39,3 %, у порівнянні з показниками на початку дослідження, що вказує на хороший стимулювальний ефект зеленого і червоного лазерного опромінення на імунний статус

організму. Цьому є підтвердження і в змінах, які відбулися у видовому складі лейкоцитів (табл. 1).

Так, у крові тварин всіх груп встановлено збільшення кількості молодих форм — паличкоядерних нейтрофілів і зменшення кількості старіших форм — сегментоядерних нейтрофілів. Це зрушення характерне для легкого протікання гострих запальних процесів з відносно сприятливим перебігом. Збільшення кількості моноцитів у крові тварин першої і четвертої дослідних груп після застосування лазеротерапії в 1,5 і 2,5 рази, відповідно, порівняно з даними на початку дослідження, вказує на завершення запального процесу. Невірогідне зменшення кількості моноцитів у крові тварин третьої дослідної групи після застосування лазеротерапії в 1,2 рази, у порівнянні з даними на початку дослідження, є закономірним тимчасовим явищем, яке не має оцінюватися як несприятливе (табл. 1).

Вираженість лейкоцитозу під дією інтегрованого електромагнітного опромінення, поряд із позитивними змінами у видовому складі лейкоцитів, є показником високої реактивності організму тварин. Збільшення кількості лімфоцитів у крові дослідних тварин після застосування лазеротерапії, без суттєвих змін вмісту гемоглобіну і кількості еритроцитів, також є сприятливим показником, який свідчить про видужування тварин.

Отже, одержані результати свідчать про стимуляцію загальних механізмів адаптації та імунної реактивності, а також про відновлення функціонального стану організму тварин під дією низькоенергетичного електромагнітного випромінювання оптичного діапазону через БАТ.

S. I. Holopura, O. O. Skyba, O. M. Yakymchuk, A. H. M. Dustzherdi, T. R. Klochko

INFLUENCE OF LASER IRRADIATION ON THE BLOOD INDICES OF CALVES SICK ON DYSPEPSIA AND BRONCHIAL PNEUMONIA

S u m m a r y

The article deals with the results of investigation of influence of integrated laser irradiation on the organism of calves with dyspepsia and bronchopneumonia.

S. I. Голопура, О. О. Скиба, О. М. Якимчук, А. Х. М. Дастжерді, Т. Р. Клочко

ВПЛИВ ЛАЗЕРНОГО ОПРОМІНЕННЯ НА ПОКАЗНИКИ КРОВІ ХВОРИХ НА ДИСПЕПСІЮ І БРОНХОПНЕВМОНІЮ ТЕЛЯТ

А н н о т а ц и я

В статті изложены результаты исследований по влиянию интегрированного электромагнитного излучения на организм больных диспепсией и бронхопневмонией телят.

1. *Голопура С. І.* Дослідження стимуляції захисних функцій організму інтегрованим електромагнітним випромінюванням / С. І. Голопура, А. Х. М. Дастжерді, Т. Р. Клочко та ін. // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». — 2008. — Вип. 35. — С. 154–159.

2. *Голопура С. І.* Вплив інтегрованого електромагнітного випромінювання на організм хворих на диспепсію та бронхопневмонію телят / С. І. Голопура, О. О. Скиба, А. Х. М. Дастжерді, Т. Р. Клочко // В кн. : конфер. професорсько-виклад. складу, наук. співроб. і аспірантів. Тези допов. — Київ, 12–13 березня 2009 р. — К. : НУБіП України, 2009. — С. 43–44.

3. *Инюшин В. М.* Биостимуляция лучом лазера и биоплазма / В. М. Инюшин, П. Р. Чекуров. — Алма-Ата, Казахстан, 1975. — 120 с.

4. *Анищенко Г. Я.* Лазеропунктура в неврологии : метод. рекомендации / Г. Я. Анищенко, З. М. Полянская, Е. В. Лукьянюк и др. — М., 1991. — 21 с.

5. *Рассохин В. Ф.* Лазерная терапия в неврологии / В. Ф. Рассохин. — К. : Серж, 2001. — 128 с.
6. *Михайлюк М. М.* Лікування дрібних домашніх тварин з використанням нетрадиційних методів / М. М. Михайлюк, В. Я. Колесник, В. Й. Любецький. — К. : ПП «Графіка», 2006. — 60 с.
7. *Асимов М. М.* Стимулирование аэробного метаболизма клеток низкоинтенсивным лазерным излучением / М. М. Асимов, Р. М. Асимов, А. Н. Рубинов и др. // Ж.. Лазерная медицина. — 2007. — Том 11, Вып. 2. — С. 53.
8. *Петров В. А.* Основы электропунктурной рефлексотерапии крупного рогатого скота / В. А. Петров, В. Ф. Мусиенко, А. А. Иванников. — Сумы : Изд-во «Козацький вал», 1997. — 104 с.

Рецензент: завідувач кафедри хірургії ім. проф. І. О. Поваженка, доктор ветеринарних наук, професор О. Ф. Петренко.